

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

دانشگاه شفاء

دانشکده فارمی

سوالات نظام اخلاقی اسلام

45 Q

سمستر پنجم

تهیه و ترتیب: محب الله "همدرد" و ظهور الله "واثق"

(نظام اخلاقی اسلام)

(1) اخلاق را تعریف نمائید؟

- اخلاق در لغت صورت باطنی و ناپیدای انسان که سرشت و سیرت نیز گفته می شود. اما در اصطلاح علم اخلاق دانش است که برای انسان راه چگونگی به دست آوردن صفات نیک را می آموزد.
- اخلاق عبارت از حالت نفسانی که آدمی را بدون تفکر و اندیشیدن به سمت و سوی کار سوق بدهد.

(2) موضوع اخلاق چیست تحریر دارید؟

- موضوع اخلاق نفس انسانی است که از آن جهت می تواند نفس انسان منشاء صدور اعمال ارادی زیبا و پسندیده و یا زشت و نکوهیده قرار گیرد.

(3) اهداف خلاق را بنویسید؟

- اهداف اخلاق قرارذیل است:
 - کسب رضای خداوند «ج»
 - کسب اجر و ثواب و نایل شدن به سعادت دنیا و آخرت
 - ایجاد فضای اطمینان و استقرار، محبت و اخوت میان مسلمانها (طوریکه دانسته می شود، اسلام اخلاق را زمینه برای ایجاد فضای اطمینان یا مصئونیت برای اجتماع و پیشینه یی برای محبت و اخوت دنیوی میداند) چنان پیامبر «ص» می فرماید: «انما بعثت لاتمم مکارم الاخلاق» هکذا اخلاق کریمه دلیل ایمان و ثمره آن است.

(4) انواع اخلاق را از حیثیت ذات صرف نام ببرید؟

- اخلاق از حیثیت ذات به دو نوع ذیل است: 1- اخلاق فطری 2- اخلاق اکتسابی

(5) اخلاق فطری و اخلاق اکتسابی را تعریف نمائید؟

- **اخلاق فطری:** آن اخلاق است که با فطرت و طبیعت انسان آمیخته باشد و از آغاز پیدایش انسان دارا میباشد.
- **اخلاق اکتسابی:** آن اخلاق است که انسان آن را کسب نموده و به شکل تدریجی آن را ملکه خود می گرداند.

6) حدیثی که دلالت به انواع اخلاق از حیثیت ذات می نماید مفهوم آنرا تحریر دارید؟

- رسوالله برای أشج عبدالقیس فرمود: در تو دو خلصت است که الله هر دو آن را دوست دارد که برده باری و وقار است گفت: یارسول الله آیا من آنرا کسب کردم و یا الله بالای آن دو من را پیدا کرده است؟ رسول الله گفت که الله بالای آن دو تورا پیدا کرده گفت همه ستایش آن ذات را که من را بالای دو خلصت آفریده که الله ورسول او آنرا دست دارد. ابن قیم رحمه الله می فرماید که این حدیث دلالت بر این می کند که اخلاق فطری واکتسابی میباشد.

7) اخلاق از حیثیت علاقه را تقسیم بندی نمائید؟

- اخلاق از حیثیت علاقه نیز به دو قسم است:
1. **اخلاق در حق خداوند** (چنانچه در حدیث ابوذر آمده که رسول الله فرمود: از خدا بترس هر کجایی که بودی و در مقابل بدی نیکی کن تا آنرا محو نماید)
 2. **اخلاق با بندگان خداوند** (چنانچه در حدیث ابوذر آمده که رسول الله فرمود: با مردم به شیوه نیکو و اخلاق حسنه رفتار کن)

8) اخلاق از حیثیت ملکه و کیفیت را تحریر نمائید؟

- اخلاق از حیثیت ملکه و کیفیت به دو قسم است:
1. **اخلاق حسنه** (آن اخلاق است که رسول اش آنرا تائید و بندگان خویش را به آن ترغیب و تشویق نموده باشد)
 2. **اخلاق سیئه** (آن اخلاق است که الله ورسول اش ما را از آن منع کرده باشد همچون تملق، تمسخر، استهزاء و غیره)

9) منابع و مصادر اخلاق اسلامی را بنویسید؟

- منابع و مصادر آن قرار ذیل است:
1. قرآن کریم
 2. سنت
 3. اجماع

4. قیاس

(10) فلسفه اخلاق را طوری موجز بنگارید؟

- کلمه فلسفه، یونانی الاصل و مصدر (فیلسوفیا) است. کلمه «فیلو» به معنای دوستداری و «سوفیا» به معنای دانایی است، بناءً گفته می شود که فلسفه در ابتداء به معنای دوست داشتن دانش ها بوده و نیز به معنای حکمت، تفکر و تعمق در مسائل علمی که در مبادی و حقایق اشیا و علل وجود آنها بحث می کنید یاد می شود. و غرض از فلسفه اخلاق و مطالعه آن این است که ما مسلمان ها از (هر نوع) اصول و قواعد اخلاقی باخبر شده و از آن پیروی کنیم.

(11) ارزش های اخلاقی در نگرش اسلامی چیست؟

- اخلاق مهمترین عوامل است که سبب محکم شدن ایمان و اعتقادات به الله و رسول الله "صلی الله علیه وسلم" می گردد چنانچه گفته می شود: سستی در تزکیه اخلاق موجب از دست رفتن اعتقادات و عادت ها و خلق های ناپسند مانع ایمان به الله متعال می گردد لهذا علم اخلاق مهمترین و شریف ترین علوم از نظر دین مبین اسلام بشمار میرود چنانچه پیامبر "صلی الله علیه وسلم" در حدیث می فرماید (انما بعثت لأتمم مکارم الأخلاق) ترجمه: مبعوث گردیدم تا خوبی های اخلاق را تکمیل نمایم

(12) ارشادات قرآن و سنت در رابطه به اخلاق چه میباشد؟

- قرآن کریم در مورد چنین می فرماید: "هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ ﴿الجمعة: ٢﴾" ترجمه: اوست که در میان مردم بی سواد، پیامبری از خودشان برانگیخت تا آیات او را بر آنان بخواند و آنان را [پاک و تزکیه] کند. تزکیه یعنی کردن قلب از شرک و اخلاق ناپسند.

- هنگامیکه از پیامبر "صلی الله علیه وسلم" سوال شد: کدام یک مومنین ایمانش برتر و بهتر است؟ فرمود: "احسنهم اخلاقا" ترجمه: خوش اخلاق ترین ایشان

(13) هشدار قرآن و حدیث در مورد اخلاق بد چیست بنگارید؟

- قرآن کریم در مورد آنانیکه متخلین عبادات بوده و بد اخلاقی را ترجیح می دهند چنین می فرماید: "وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿آل عمران: ١٨٠﴾" ترجمه: و کسانی که خدا به آنچه از فضلش به آنان

داده بخل می ورزند، گمان نکنند که آن بخل به سود آنان است، بلکه آن بخل به زیانشان خواهد بود. به زودی آنچه به آن بخل ورزیدند در روز قیامت طوق گردنشان می شود.

14 دیدگاه پیشینان را در باره اخلاق تحریر دارید؟

- **حسن بصری، می گوید:** حسن خلق عبارت از فراخی چهره، همنشینی با دوستان و خود داری از آزار واذیت دیگران میباشد
- **هكذا عبدالله بی مبارک می گوید:** حسن خلق در سه چیز است: 1- دوری کردن از محرمات 2- طلب حلال و سخاوت 3- گشاده دستی نسبت به زن و فرزندان

15 ارتباط اخلاق با ایمان، عبادت و معاملات چیست؟

- **ارتباط اخلاق با ایمان:** چنانچه الله متعال می فرماید: " لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ " البقره: ۱۷۷ ترجمه: نیکی این نیست که روی خود را به سوی مشرق و مغرب کنید، بلکه نیکی [واقعی و کامل، که شایسته است در همه امور شما ملاک و میزان قرار گیرد، منش و رفتار و حرکات] کسانی است که به خدا و روز قیامت و فرشتگان و کتاب آسمانی و پیامبران ایمان آورده اند، و قد قال النبی "صلی الله علیه وسلم" **(البر حسن الخلق)** و بر صفت برای اعمال اخلاقی است. یعنی بر، همه انواع خیر را شامل میباشد.

- **ارتباط اخلاق با عبادت:** چنانچه الله متعال می فرماید: " خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا " التوبه: ۱۰۳ ترجمه: از اموالشان زکات دریافت کن که به سبب آن [نفوس و اموالشان را] پاک می کنی. یعنی زکات سبب تزکیه نفس از اخلاق بد می گردد.

- **ارتباط اخلاق با معاملات:** طوریکه میدانیم که انسان موجود اجتماعی است و نیاز به یکدیگر دارند و با استفاده از یکدیگر زندگی خویش را تأمین می نماید لهذا اخلاق نیک است که ارتباط را میان انسانها برقرار می نماید و اگر اخلاق نیک نباشد هر انسان تقاضا و تمایلات خاص داشته و نمی تواند تقاضاها و تمایلات یکی بادیگر تطابق کرده و ارتباط برقرار شود.

16 تزکیه نفس را تعریف نماید؟

تهیه و ترتیب: محب الله "همدرد" و ظهور الله "واثق"

- تزکیه در لغت نمو، رشد دادن، تطهیر و پاک کردن را گفته می شود و در اصطلاح پاک کردن نفس از رذائل اخلاق و آراستگی به فضایل اخلاقی میباشد. چنانچه الله متعال حضرت موسی "علیه السلام" را مامور ساخت تا برای فرعون بگوید: "فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنْ تَزْكَى وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ" ﴿۱۸-۱۹﴾ ترجمه: پس به او بگو: می خواهی [از آلودگی شرک و طغیان] پاک و پاکیزه شوی؟ من تو را به سوی پروردگارت راهنمایی می کنم تا از او بترسی [و از طغیان دست برداری].

17) اهمیت تزکیه را بنویسید؟

- خداوند متعال با فرستادن پیامبران و نازل کردن کتابهایش زمینه را فراهم کرده تا مردم نفس خود را تزکیه کرده و آنرا را اصلاح کنند و آن هم از طریق محقق می گردد که وظیفه عبودیت را در برابر الله متعال به انجام برسانند. که زمینه ساز بخاطر پاک کردن نفس، مطهر و نورانی گردد.

18) مکارم اخلاق را واضح سازید؟

- مکارم؛ جمع مکرمه بوده و مکرمه در لغت به نوازشها، بزرگواریها و شاداب اطلاق می شود و در اصطلاح علم اخلاق؛ حالت راسخه در نفس است که بدون فکر از افعال خیر و نیک صادر می شود.

19) اخلاص چیست شرح دهید؟

- اخلاص؛ انجام هر کاری جهت کسب رضای الله تعالی و عدم کسب ریا و شهرت. چنانچه پیامبر "صلی الله علیه وسلم" می فرماید: "انما الاعمال بالنیات" ترجمه: همانا ثواب اعمال به نیت بستگی دارد) یعنی هر چه نیت نماید نتیجه همان را در میابد. در اخلاص موارد ذیل باید در نظر گرفته شود:

– اخلاص در هر کاری لازم است: چنانچه الله متعال می فرماید: "وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ" ﴿البینه: ۵﴾ ترجمه: در حالی که فرمان نیافته بودند جز آنکه خدا را پرستند، و ایمان و عبادت را برای او از هرگونه شرکی خالص کنند، و حق گرا باشند.

– اخلاص، خصلت پیامبران الهی است: چنانچه الله متعال می فرماید: "وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلِصًا وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا" ﴿مریم: ۵۱﴾ ترجمه: و در این کتاب، [سرگذشت] موسی را یاد کن، بی تردید او انسانی خالص شده و فرستاده ای پیامبر بود.

– **اخلاص در نیت، ثواب و اجر آن:** چنانچه پیامبر "صلی الله علیه وسلم" می فرماید: "إن أقواماً بالمدينة خلفنا، ما سلکنا شعباً ولا وادياً إلا وهم معنا فيه (یعنی یاخذون من الاجر مثلنا)، حسبهم (منعهم) العذر" معنی حدیث: همانا، در مدینه کسانی را ترک نمودیم که هیچ راه کوهستانی و هیچ وادی را طی نکردیم مگر اینکه آنان با ما بودند (یعنی به اندازه ی ما پاداش می گیرند) و جز عذر، آنها را چیزی از همراهی با ما باز نداشت.

– **اخلاص در تمام عبادات:** چنانچه پیامبر "صلی الله علیه وسلم" در حدیث قدسی از الله متعال روایت می کند: "أنا أغنى الشركاء عن الشرك من عمل عملاً أشرك فيه معي غيري تركته وشركه" یعنی الله متعال می فرماید: من بی نیاز ترین شرکاء از شرک میباشم. آنکه عملی انجام دهد که غیرم را در آن با من در نظر داشته باشد، خودش و شرکش را فرو می گذارم.

(20) حدیثی "انما الاعمال بالنیات وانما لكل امری...." اشاره به کدام زن می نماید؟

- الف: خدیجه الکبری ب: ام قیس ج: ام جمیل د: همه درست است

(21) ضرورت اخلاص در جهاد چیست؟

- مسلمان نباید در جهاد و غیره حالات جزء رضاء الله متعال چیزی دیگری را در نظر داشته باشد چنانچه الله متعال می فرماید: "فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا" **﴿الکھف: ۱۱۰﴾** ترجمه: پس کسی که دیدار [پاداش و مقام قرب] پروردگارش را امید دارد، پس باید کاری شایسته انجام دهد و هیچ کس را در پرستش پروردگارش شریک نکند.

(22) پاداش مخلصان چیست واضح سازید؟

- انسان های مخلص به سبب اخلاص شان شیطان را از خود دور ساخته و رضاء پروردگار را طلب می نمایند چنانچه الله متعال می فرماید: "أَلَا الَّذِينَ تَابُوا وَاصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا" ترجمه: یعنی مگر کسانی که توبه کردند و عمل خود را اصلاح نمودند و به الله تمسک جستن و دین خود را برای الله متعال خالص گردانیدند در نتیجه آنان با مومنان خواهند بود و به زودی الله متعال پاداش بزرگ خواهد داد.

(23) محبت چیست در مورد آن بنویسید؟

• محبت و دوستی با الله متعال یکی از بزرگترین مقام عبادت است چون محبت و دوستی با الله متعال باعث می شود که مسلمان بیشتر به الله نزدیک شود و بیشتر کار های خوب و نیک را انجام دهد چنانچه الله متعال در مورد محبت چنین توصیف کرده است: **”قل ان کنتم تحبون الله فاتبعون یحبکم الله ویغفر لکم ذنوبکم”** ترجمه: بگو: اگر الله متعال را دوست دارید پس مرا پیروی کنید تا الله متعال شما را دوست داشته و گناهان شما را مغفرت نماید.

24) صداقت را واضح سازید؟

• صداقت و راستکاری جوهر اصلی ایمان مسلمان را تشکیل میدهد بلکه فراتر از این بخش جدا نا پذیر و کامل کننده ایمان مسلمان است چنانچه الله متعال می فرماید: **”یا ایهاالذین ءامنوا اتقوا الله وكونوا مع الصادقین”** ترجمه: ای مومنان! از خدا بترسید و همگام با راستاگویان باشید.

25) امانت داری و خیانت پیشگی چیست در مورد آن معلومات دهید؟

• امانت ضد خیانت میباشد یعنی قرار دادن و بجا آوردن متقضای عدالت در اوقات معنی آن، تمام دانشمندان، علماء ... اتفاق نظر دارند که یکی از مهمترین و ضروری ترین اخلاق برای فرد و جامعه مراعات عملی خویدامانت داری است چنانچه الله متعال می فرماید: **”إناعرضنا الامانه علی السموات والارض والجبمال فابین أن یحملنها وأشفقن منها وحملها الانسان إنه کان ظلوما جهولا”** ترجمه: ما امانت را بر آسمان ها و زمین و کوهها عرضه داشتیم اما همه از پذیرش آن خود داری کردند و از آن دچار هراس شدند اما انسان آن را برداشت (اگر به مسئولیت امانت داری خود عمل ننمایند) به راستی ستمکار و نادانند.

26) صبر چیست شرح دهید؟

• صبر و شکیبای آنست که انسان بر آنچه که الله متعال به آن امر فرموده پایبند باشد و آنرا به طور کامل اداء کند و از آنچه نهی فرموده باشد نهی شود چنانچه الله متعال می فرماید: **”یا ایهاالذین ءامنوا استعینوا بالصبر والصلواه إن الله مع الصابرين”** ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده این از صبر و نماز یاری جوید زیرا الله متعال با صابران است.

27) فضیلت صبر را بنویسید؟

• صبر، طوریکه خود امر در کارهای نیک شده است دارای فضیلت نیز میباشد چنانچه الله متعال می فرماید: **”وبشر الصابرين – الذين إذا أصابتهم مصيبة قالوا إنا لله وإنا إليه راجعون”** ترجمه: و مؤرده ده شکیبایان را. همان کسانی که چون مصیبت به آنها برسد می گویند ما از الله متعال هستیم و به سوی او باز می گردیدم. همچنان در جای دیگری الله متعال می فرماید: **”ینما یوفی الصابرون أجرهم بغير حساب”** ترجمه: بی تردید شکیبایان پاداش خود را بی حساب و به تمام خواهند یافت.

(28) مهمترین انواع صبر را نام ببرید؟

• از جمله:

- صبر بر عبادت
- صبر در برابر گناهان
- صبر در هنگام مریضی
- صبر به اذیت و آزار مردم
- صبر بر فقر و تنگدستی
- صبر در گرفتاری

(29) انواع صبر را متخصراً شرح دهید؟

• طوری ذیل:

- **صبر بر عبادت:** چنانچه الله متعال می فرماید: **”واصبر نفسك معم الذين یدعون ربهم بالغدوة والعشی یردون وجهه”** ترجمه: و با کسانی که پروردگار شان را صبح و شام می خوانند و خوشنودی او را می خواهند شکیبایی پیشه کن.
- **صبر در برابر گناهان:** چنانچه رسول الله می فرماید: **”المهاجر من هجر ما نهی الله عنه”** معنی: بهترین هجرت کننده گان کسی است که از آنچه الله متعال نهی فرموده هجرت و دوری گزیند.
- **صبر در هنگام مریضی:** هنگامیکه فرد مسلمان بر مریضی خویش که الله متعال او را به آن مبتلا ساخته است صبر می کند خداوند متعال به او بهترین پاداش میدهد.

- صبر به اذیت و آزار مردم: چنانچه رسول الله می فرماید: "ان المسلم إذا كان مخالطاً الناس ويصبر على أذاهم خير من المسلم الذين لا يخالط الناس ولا يصبر على أذاهم" ترجمه: چنانچه که مسلمانی بامردم در آمیخته وبر اذیت ایشان شکیبایی نمایند او بهتر است مسلمانی که بامردم در نیامیخته وبر آزار ایشان شکیبایی نمی کند.
- صبر بر فقر و تنگدستی: فقر و تنگدستی نیز سبب ابتلا و امتحان از جانب الله متعال برای انسان میباشد و انسان مسلمان باید در برابر آن صبر را اختیار نماید.
- صبر در گرفتاری: گرفتاری نیز سبب ابتلا و امتحان از جانب الله متعال برای انسان میباشد و انسان مسلمان باید در برابر آن صبر را اختیار نماید.

(30) اموری که به صبر و شکیبایی نمودن کمک می کند چیست؟

- سه امور مهم که به صبر و شکیبایی نمودن کمک می کند قرار ذیل است:
 1. فهم اینکه اول آخر پادشاهی فقط از آن الله متعال است.
 2. یقین داشتن بر اینکه نصرت و یاری الله متعال نزدیک است چنانچه الله متعال می فرماید: "فان مع العسر يسراً - ان مع العسر يسراً"
 3. یاری طلبیدن از الله متعال پناه بردن به دامان او، فرد مسلمان احساس می کند که الله متعال با اوست واز او مراقبت می کند چنانچه الله متعال می فرماید: "واصبروا إن الله مع الصابرين"

(31) توکل را تعریف نماید؟

- اعتماد کردن را گویند، یعنی وا گذاشتن به الله، امید به الله و تکیه بالای ذات الله میباشد و مسلمان آن را یک وجیه دینی و عقیدتی اسلامی دانسته و به الله متعال توکل نماید چنانچه می فرماید: "وعلى الله فتوكلوا إن كنتم مؤمنين"

(32) فروتنی و مذمت کبر چیست در مورد آن معلومات دهید؟

- فروتن ینی تواضع کننده، شخصیکه متواضع بشد فروتن گفته می شو انسان مسلمان بدون ذلت و خواری فروتنی می کند فروتنی از خصوصیات منحصر به فرد و واز صفت والای مسلمان است چنانچه الله متعال می فرماید: "ولاتمش فی الارض مرحاً" ترجمه: در حالت کبر و غرور روی زمین

راه مرو. همچنان روایت است که برای عمر بن عبدالعزیز مهمانی آمد نزدیک بود که چراغ خاموش شود مهمان اجازه خواست تا بلند شده و چراغ را درست کند یعنی در آن روغن بیندازد عمر بن عبدالعزیز فرمود: منافی شأن و کرامت انسان است. اینکه از مهمانش خدمت بگیرد؛ مهمان گفت پس خادم را بیدار می کنم عمر بن عبد العزیز گفت او تازه خواب رفته است بیدارش نکن، خودش بلند شده و چراغ را روغن کرده و مهمان گفت امیر المومنین؛ تو خودت بلندشدی؟ در جواب گفت آری؛ وقتی من رفتم چراغ را برابر کردم عمر بودن اکنون نیز عمر هستم، هیچ چیز از من کم نشده است بهترین مردم کسی است که فروتن باشد.

(33) حياء را تعريف نمايد؟

• حياء، در لغت تعبير وانكسار (اثر پذيری) درونی؛ انقباض (گرفتگی) نفس از زشتی ها و شرم را گفته می شود و در اصطلاح عبارت از دگرگونی حال و اثر پذیری که به جهت ترس از آنچه عیب شمرده و نکوهش می شود حاصل می گردد. چنانچه پیامبر خدا از راهی عبور می کرد و در مورد حياء چنین فرمود: "دعه فان الحياء من الايمان" معنی: رهايش کن، زیرا حياء از جمله خصايص ايمان است.

(34) فضيلت حياء را شرح دهيد؟

• حياء نزد الله متعال مرتبه عالی داشته و از جمله خصلت زيبا انسان است که او را بسوی انجام کارهای خير او را رهنمود ساخته و از بدی ها دور میسازد چنانچه پیامبر خدا فرمود: "الحياء لا يأتى إلا بخير" معنی: حياء جز خير چیزی را بيار نمی آورد. و همپنان پیامبر خدا فرمود: "الايمان بضع وستون شعبه، والحياء شعبه من الايمان" هکذا پیامبر خدا نیز خود حياء بیشتری داشتند که در حدیث ابوسعید خدری تذکر داده شده است. مفهوم حدیث: ابو سعید خدری می گوید: پیامبر خدا از دوشیزگان زیر چادر، شرم و حیای بیشتری داشت و هرگاه از چیزی خوشش نمی آمد ما آنرا از چهره اش می فهمیدیم.

(35) انواع حياء را صرف نام بريد؟

• حياء به سه نوع است:

1. شرم از الله متعال

2. شرم و حیاء از پیامبر خدا

3. شرم از مردم

(36) انواع حیاء را مختصراً توضیح دهید؟

• طوری ذیل:

1. **شرم از الله متعال:** فرد مسلمان در برابر الله متعال ادب را اختیار نموده و از او شرم می کند و در هر کاری باید الله متعال را حاضر و ناظر دانسته و قلب اش مملو از ترس باشد زیرا الله متعال در هر جا و در هر کار از انسان آگاه است.

2. **شرم و حیاء از پیامبر خدا:** مسلمان از پیامبر خدا شرم داشته و پایبند سنت ها و تعالیم گرانقدر وی بوده و به آن تمسک می جوید.

3. **شرم از مردم:** مسلمان از مردم شرم داشته و در دادن حقی که بر آنها واجب است کوتانی نکرده و نیکی های آنان در حق خویش را انکار ننموده، به آنان به زشتی سخن نگفته و عورت خویش را مقابل آنان آشکار نمی نماید.

(37) سخاوت را تعریف نموده و فضیلت آن را تحریر نمایید؟

• سخاوت، کرم و بخشش را گفته می شود. فضیلت مانند دیگر امور دارای فضیلت می باشد. چنانچه ابن عساکر از انس بن مالک "رض" روایت نمود: در خطبه اولی که پیامبر خدا ایراد فرمود، بر منبر بالارفت و پس از حد و ثنا الهی بر مردم فرمود: ای مردم خداوند اسلام را دین شما انتخاب نموده بنابر این یاری وهم صحبتی اسلام را سخاوت و اخلاق نیکو بهتر سازید آگاهی باشید سخاوت درختی است از جنت و شاخه های آن در دنیا است اگر کسی از شما سخی باشد به همه شاخه های آن در دنیا تعلق دارد تا اینکه خداوند او را به بهشت وارد می کند و بر آن عکس آن.

(38) شجاعت را توضیح دهید؟

• شجاعت؛ به جرأت و قوت قلبی که در وقت پیش آمد های دشوار و بسیار سخت در شخص پدید می آید و شجاع ترین انسان در کره زمین محمد "صلی الله علیه وسلم" بودند. چنانچه پیامبر خدا در غزوه حنین چنین فرمودند: "أنا النبی لا کذب، أنا ابن عبدالمطلب"

39) در مورد شجاعت صحابه گان مختصراً معلومات داده وشجاع ترین صحابه را نام ببرید؟

• صحابه رضوان الله عليهم در شجاعت ضرب المثل های بودند که همه صرف خدمت و گسترش دین مبین اسلام ساختند و کوشیدند دوشادوش یکدیگر بخاطر مبارزه در برابر دشمنان اسلام استادگی کرده ودین را برای مردم جهان پخش ونشر بکنند آنها کسانی که بودند که ارزش همه مادیات را در ترقی معنویات دانسته و فقط بخاطر کسب رضاء الله متعال حرکت می کردند که در نتیجه توانستند رضاء پروردگا را اخذ بکند و شجاع ترین آن عمرو بن جموح بود.

– از جمله مردان صحابه: علی ابن ابی طالب، جعفر ابن ابی طالب، خالد بن ولید رضی الله عنها

– از جمله زنان صحابه: ام عماره، نسیمه دختر کعب، ام عطیه انصاری، ام سلیم، لیلی غفاری

رضی الله عنهم

40) انواع شجاعت را صرف نام ببرید؟

• از جمله:

1. شجاعت از امر به معروف ونهی از منکر

2. شجاعت در طلب علم

3. شجاعت در هنگام اعتراف به اشتباهات

4. شجاعت در هنگام مبارزه

41) وفا به عهد چیست شرح دهید؟

• وفا آنست که انسان بر پیمان و وعده و وظایف خویش پایبند بشد الله متعال به وفا به عهد امر نموده

ومی فرماید: "وأوفوا بالعهد إن العهد كان مسؤولاً" ترجمه: به پیمان خود وفا کنید زیرا از پیمان

پرسش خواهد شد.

42) انواع وفا را صرف نام ببرید؟

• از جمله:

1. وفا در ارتباط به الله متعال

2. وفا به عهد و پیمان

3. وفا در پیمان و ترازو

4. وفا به نذر

5. وفه به عهد

43) احترام، شفقت و مهربانی را مختصراً بنویسید؟

- احترام، احساس مثبت از ارج نهادن و اعتنا به فرد، یاشی ای است که فرد احترام گزارنده آن را سزاوار احترام می شمارد. اما شفقت به معنای مهربانی، مهر و رحمت میباشد و در اصل شفقت از ترس گرفته شده و کسی که بر کسی شفقت دارد، در حقیقت بیم نیز دارد.

44) چند عوامل عمده احترام را نام ببرید؟

- از جمله:

1. علم و دانش

2. بزرگ سالی

3. اخلاق نیکو

4. خدمت گذاری

45) انواع رحمت را نام گرفته و مختصراً معلومات دهید؟

- از جمله:

1. رحمت الله متعال: چنانچه الله متعال می فرماید: "کتب ربکم علی نفسه الرحمه" ترجمه:

پروردگارتان رحمت را بر خود مقرر کرده است و می فرماید: "فالله خیر حافظ وهو ارحم

الراحمین" ترجمه: پس الله متعال بهترین نگهدارنده است و اوست مهربان ترین مهربانان.

2. رحمت و مهربانی رسول الله "صلی الله علیه وسلم": مهربانی و دلسوزی از بارزترین

اخلاق آن حضرت بود چنانچه الله متعال می فرماید: "لقد جاءکم رسول من انفسکم عزیز

علیه ما عنتم حریص علیکم بالمومنین رءوف رحیم" ترجمه: قطعاً برای شما پیامبری از

خودتان آمد که بر او دشوار است شما در رنج بیفتید به (هدایت) شما حریص و نسبت به مومنان دلسوز و مهربان است.

3. **مهربانی و شفقت با همصنفيان:** چنانچه رسول الله "صلى الله عليه وسلم" می فرماید: "ارحم من فى الارض یرحمك من فى السماء" معنی: با زمینیان مهربان باش تا آنکس که در آسمان است با تو مهربانی ورزد.

تمت بالخیر:

ختم سمستر چهارم بتاريخ 1397/3/21

ممنون!